

Magdalena Pokrzyńska

POWSTANIE I ROZWÓJ INSTYTUTU SOCJOLOGII W ZIELONEJ GÓRZE (1994–2004)

Uwagi wstępne

W okresie poprzedzającym powstanie Instytutu Socjologii¹, będącego obecnie jednostką Uniwersytetu Zielonogórskiego, w Zielonej Górze socjologowie skupieni byli głównie w Instytucie Pedagogiki Społecznej Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego i w Instytucie Zarządzania Politechniki Zielonogórskiej. Zatrudnieni tam byli pracownicy naukowcy posiadający magisterium z socjologii lub innego kierunku, zdobywający kolejne stopnie naukowe z socjologii. Wymienić należy takie postaci zielonogórskiego środowiska naukowego, jak: prof. dr hab. Edward Hajduk, dr hab. Leszek Gołdyka, dr hab. Danuta Markowska, dr hab. Franciszek Pastwa, dr hab. Janina Stankiewicz i dr Andrzej Czarkowski.

W ramach Wydziału Nauk Pedagogicznych Wyższej Szkoły Pedagogicznej istniał również Zakład Socjologii Wychowania. Kierował nim na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych prof. dr hab. Ryszard Borowicz. W ramach Instytutu Pedagogiki Społecznej działał Zakład Socjologii, w latach dziewięćdziesiątych kierowany przez dra hab. Franciszka Pastwę. Przedmioty socjologiczne wykładane były wówczas studentom kierunków pedagogicznych.

Inicjatorem zorganizowania studiów z zakresu socjologii był Rektor WSP Jerzy Baksalary. Pierwsze wzmianki o naborze pracowników specjalizujących się w socjologii miały miejsce podczas posiedzenia Rady Wydziału Pedagogicznego WSP 22 września 1993 roku. W listopadzie tegoż roku Senat WSP podjął uchwałę o utworzeniu studiów socjologicznych. Postanowiono, że kierunek będzie otwarty na Wydziale Pedagogicznym w roku akademickim 1994/95. Warunkiem koniecznym było uzyskanie akceptacji Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Już 21 grudnia 1993 roku podczas posiedzenia Rady Wydziału Pedagogicznego ówczesny dziekan prof. E. Hajduk poinformował o zatwierdzeniu

¹W dalszej części tekstu stosowany będzie skrót IS.

wniosku przez MEN. Socjologia uruchomiona została na studiach dziennych jako kierunek pięcioletni magisterski z dwiema specjalnościami: socjologia społeczności terytorialnych oraz socjologia instytucji. Podjęto decyzję, że zajęcia dla studentów rozpoczną się z dniem 1 października 1994 roku i będą realizowane w ramach Instytutu Pedagogiki Społecznej. W tym samym czasie powołano zespół zajmujący się organizowaniem Instytutu Socjologii, którego kierownictwo powierzono prof. Ryszardowi Dyoniziakowi. W czasie posiedzenia Rady Wydziału Pedagogicznego 28 czerwca 1994 roku przegłosowano wniosek Dyrektora Instytutu Pedagogiki Społecznej dra hab. Zdzisława Wołka o powołanie samodzielnego Instytutu Socjologii (25 głosów za utworzeniem instytutu, jeden głos wstrzymujący się). Pierwszym dyrektorem IS został prof. dr hab. Ryszard Dyoniziak. W listopadzie 1994 roku na jego wniosek utworzono stanowisko Zastępcy Dyrektora Instytutu Socjologii, które powierzono drowi hab. Franciszkowi Pastwie.

Pierwszy rok funkcjonowania IS

W pierwszym roku funkcjonowania IS (rok akademicki 1994/95) w jego ramach istniała jedna struktura formalna – Zakład Socjologii Wychowania. Pozostałe jednostki powstawały w kolejnych latach funkcjonowania Instytutu, w miarę przybywania samodzielnymi pracowników naukowych. W grudniu 1994 roku w IS zatrudnionych było osiem osób:

- jedna osoba z tytułem naukowym profesora (Ryszard Dyoniziak),
- jedna osoba ze stopniem naukowym doktora habilitowanego na stanowisku profesora (Franciszek Pastwa),
- jeden adiunkt ze stopniem doktora (Andrzej Czarkowski),
- pięciu asystentów ze stopniami magistrów (Jerzy Leszkowicz-Baczyński, Żyvia Leszkowicz-Baczyńska, Witold Składanek, Lech Szczegółka, Maria Zielińska).

Na pierwszym roku nowego kierunku studia rozpoczęło 46 osób. Z uwagi na problemy lokalowe zajęcia prowadzone były w pomieszczeniu klubu studenckiego. W późniejszym czasie wyremontowano parterowy budynek dawnej szkoły podstawowej usytuowany obok gmachu głównego WSP. Do tej pory stanowi on główne miejsce zajęć dydaktycznych dla studentów socjologii. Siedzibą Instytutu stały się pomieszczenia po Zakładzie Filozofii na parterze Domu Studenta „Vicwersal” przy ul. Wojska Polskiego 65. Siedziba IS mieści się tam do dziś; w miarę rozwoju Instytutu uzyskiwał kolejne sąsiadujące z nim pomieszczenia.

Nowy kierunek nie dysponował początkowo dostatecznym zapleczem w postaci dobrze wyposażonej biblioteki. Pierwsze kroki zespołu pracowni-

ków zdążyły ku poszerzeniu zbiorów WSP o rudymtarne publikacje z zakresu socjologii. Gromadzenie zbiorów jest złożonym procesem i wymaga czasu. Dostęp do podręczników był więc początkowo ograniczony. Z tego względu duże znaczenie miały wykłady przygotowywane i prowadzone przez pracowników IS – ich obowiązki dydaktyczne wymagały większego wysiłku niż w ośrodkach z tradycjami uniwersyteckimi, gdzie student ma większe możliwości samodzielnego studiowania.

W 1995 roku na wniosek dra A. Czarkowskiego do biblioteki instytutowej zakupiono część socjologiczną zbiorów bibliotecznych prof. W. Korcza, co znacznie poprawiło jej kondycję. Po rozpadzie PZPR i likwidacji Komitetu Wojewódzkiego dzięki prywatnym zakupom wzbogacono bibliotekę o najcenniejsze pozycje z zakresu socjologii polskiej i obcej wydawane w kraju w okresie powojennym. Dział metodologiczny wzbogacony został w znacznej mierze dzięki przekazaniu Instytutowi części księgozbioru znajdującego się w posiadaniu prof. Krystyny Lutyńskiej, stanowiącego dorobek naukowy jej oraz prof. Jana Lutyńskiego. Część swoich prywatnych zbiorów podarował bibliotece prof. Antoni Sułek. Od tego czasu biblioteka na bieżąco dokonuje zakupów aktualności wydawniczych oraz prenumeruje pisma krajowe i zagraniczne.

Obecnie Biblioteka Instytutu Socjologii i Filozofii posiada ponad 3500 książek (w języku polskim i w językach obcych) oraz prenumeruje takie pisma, jak „Studia Socjologiczne”, „Kultura i Społeczeństwo”, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, „Przegląd Socjologiczny”, „Polish Sociological Review”, „Kolokwia Psychologiczne”, „The British Journal of Sociology”, „Soziologische Revue”, „Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie”, „Zeitschrift für Soziologie”, „American Sociological Review”, „Social Indicators Research”.

Już w pierwszych latach powołano do życia Koło Naukowe Studentów. Dużą wagę do inicjowania takich form aktywności studentów przykładali prof. R. Dyonizak, który roztoczył opiekę nad Kołem. W ramach działalności Koła w roku 1995 zorganizowano w ośrodku wypoczynkowym WSP w Karłowie obóz, do którego studenci przygotowywali się merytorycznie; przedstawili i przedyskutowali w czasie pobytu w Karłowie kilkanaście referatów. Udział w tym przedsięwzięciu, które miało przede wszystkim charakter naukowy, ale też integracyjny i wypoczynkowy, wzięła duża grupa studentów I roku oraz część pracowników IS (m.in. prof. dr hab. R. Dyonizak, dr M. Juda, dr L. Szczegół).

W pierwszych latach funkcjonowania IS badania naukowe jego pracowników koncentrowały się wokół wybranych problemów socjologii wychowania i rodziny, systemu wartości inteligencji, informacji i opinii o Polsce i Po-

lakach w wydawnictwach encyklopedycznych na Zachodzie, perspektyw zawodowych młodzieży oraz socjologii kultury. Z podsumowania działalności IS w roku 1995 sporządzonego przez Dyrektora IS prof. dra hab. R. Dyoniziaka wynika, iż największymi problemami funkcjonowania i rozwoju tej młodej placówki były sprawy kadrowe² i lokalowe.

Pracownicy IS w latach 1994–2004

W ciągu dziesięciolecia z Instytutem związanych było wiele osób. Ich kontakty z placówką przybierały różnorodny charakter. Byli to pracownicy etatowi, osoby zatrudnione na umowę o dzieło lub na umowę zlecenie, pracownicy innych instytutów na uczelni prowadzący zajęcia na socjologii, doktoranci i inni.

Pracownicy etatowi IS (1994–2004)

Prof. dr hab. **Ryszard Dyoniziak** – w IS w latach 1994–1999. Przed podjęciem pracy w Zielonej Górze pracownik Akademii Ekonomicznej w Krakowie. Podstawowe wykształcenie z zakresu socjologii uzyskał na UW i tam zdobywał kolejne stopnie naukowe. Organizował IS na WSP im. T. Kotarbińskiego. Jego pierwszy dyrektor (1994–1996); kierownik Zakładu Socjologii Ogólnej; prowadził zajęcia seminaryjne, wykładał wstęp do socjologii oraz opiekował się kołem naukowym.

Dr hab. **Franciszek Pastwa**, prof. nadzw. – pracownik IS w latach 1994–2003 (do odejścia na emeryturę); przez cały ten czas kierował Zakładem Socjologii Wychowania i Rodziny. Współtwórca Instytutu. Będąc zastępcą dyrektora, miał wielki wkład w rozwiązywanie problemów „pionierskiego okresu” Instytutu. Związany z zielonogórskim środowiskiem naukowym od 1973 roku. W IS prowadził zajęcia seminaryjne oraz wykładał socjologię wychowania i edukacji.

Prof. zw. dr hab. **Tadeusz Alek-Kowalski** – prof. tytułarny socjologii, przed pracą w IS związany z UMK. W IS w latach 1996–2002, od 1997 roku kierownik Zakładu Socjologii Wiedzy. Prowadził zajęcia seminaryjne oraz wykładał historię myśli socjologicznej.

Dr hab. **Leszek Gołdyka**, prof. nadzw. – pracuje w IS od 1996 roku, związany z naukowym środowiskiem Zielonej Góry od 1976 roku. Podstawowe wykształcenie z zakresu socjologii uzyskał na UAM. Doktor nauk humanistycznych w zakresie socjologii na UW, stopień doktora habilitowanego na Uniwersytecie Wrocławskim. W latach 1996–2004 sprawował funkcję dyrektora IS, kierował Zakładem Socjologii Organizacji, obecnie kierownik Zakładu Socjologii Ogólnej. Prowadzi zajęcia seminaryjne i wykłady z psychologii społecznej, demografii i socjologii ogólnej.

²Dyrektor IS prof. dr hab. R. Dyoniziak liczył, iż rozpocznie pracę Instytutu z pięcioma samodzielnymi pracownikami naukowymi. Jednak napotkał trudności związane z brakiem możliwości zapewnienia stałych mieszkań osobom, które miałyby pracować na pierwszym etacie w IS w Zielonej Górze, rektor zaś nie wyrażał zgody na zatrudnianie osób gdzie indziej pracujących na pełnych etatach jako pierwszych.

Dr hab. **Irena Machaj**, prof. nadzw. – pracuje w IS od 1997 roku. Na UW ukończyła studia socjologiczne, przez wiele lat związana z UMCS – tam zdobyła stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii; stopień doktora habilitowanego uzyskała na KUL. Od 1997 r. kieruje Zakładem Socjologii Zbiorowości Terytorialnych, w latach 1997–2002 pełniła funkcję zastępcy dyrektora IS ds. badań naukowych. Prowadzi zajęcia seminaryjne oraz wykłady z socjologii mikrostruktur społecznych.

Dr hab. **Anna Wachowiak**, prof. nadzw. – w IS od 1998 roku, wcześniej pracownik Akademii Rolniczej w Poznaniu. Magisterium i doktorat zdobyła na UAM, habilitowała się na UŚ. W latach 1998–2003 kierowała Zakładem Metodologii Socjologii, obecnie na stanowisku kierownika Zakładu Socjologii Wychowania i Rodziny. Prowadzi zajęcia seminaryjne, wyklada socjologię rodziny.

Dr hab. **Renata Suchocka**, prof. nadzw. – etatowy pracownik IS w latach 2000–2002. Jej rozwój naukowy był związany z Uniwersytetem im. A. Mickiewicza w Poznaniu, gdzie zdobywała kolejne stopnie. W roku akademickim 2002/2003 kierowała Zakładem Socjologii Ogólnej. Prowadzi seminaria oraz zajęcia ze wstępu do socjologii.

Dr hab. **Mirosław Chałubiński**, prof. nadzw. – w IS od 2001 roku, wcześniej związany z Uniwersytetem Warszawskim – tam zdobywał kolejne stopnie naukowe z zakresu socjologii. Od momentu zatrudnienia w IS UZ kieruje Zakładem Socjologii Wiedzy. Prowadzi seminaria i zajęcia z historii myśli socjologicznej i współczesnych teorii socjologicznych.

Dr hab. **Jan Sikora**, prof. nadzw. – w IS od 2001 roku, wcześniej pracownik Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. Podstawowe wykształcenie socjologiczne i stopień doktora socjologii zdobył na UAM, zaś stopień doktora habilitowanego w Państwowym Uniwersytecie Sankt-Petersburskim. Od 2003 roku kieruje Zakładem Socjologii Organizacji. Prowadzi zajęcia seminaryjne oraz wyklada socjologię instytucji i organizacji.

Dr **Maria Zielińska** – w IS od 1995 roku. Absolwentka UJ, stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii uzyskała na Uniwersytecie Wrocławskim. W latach 1996–2002 zastępca dyrektora IS ds. dydaktyki. Prowadzi zajęcia z metod i technik badań socjologicznych.

Dr **Krzysztof Lisowski** – absolwent WSP im. T. Kotarbińskiego (mgr pedagogiki), rozpoczął pracę w Instytucie Pedagogiki Społecznej. W IS od roku 1999 na stanowisku asystenta, obecnie adiunkt (doktorat nauk humanistycznych w zakresie socjologii uzyskał na Uniwersytecie Wrocławskim). Od 2002 roku zastępca dyrektora IS. Prowadzi zajęcia dotyczące metod i technik badań socjologicznych.

Dr **Andrzej Czarkowski** – w IS w latach 1994–1995. Prowadził zajęcia z socjologii pogranicza oraz historii myśli socjologicznej.

Dr **Mieczysław Juda** – w IS w latach 1995–1997. Dr nauk humanistycznych z zakresu socjologii (UŚ). Prowadził zajęcia z historii myśli socjologicznej.

Dr **Jerzy Leszkowicz-Baczyński** – w IS od 1994 roku. Mgr socjologii i dr nauk humanistycznych w zakresie socjologii (UAM). W latach 1996–1997 kierownik Zakładu Socjologii Zbiorowości Terytorialnych, obecnie kieruje Zakładem Metodologii Socjologii. Prowadzi zajęcia z teorii makrostruktur społecznych, metodologii nauk społecznych, metod i technik badań socjologicznych.

Dr **Żywia Leszkowicz-Baczyńska** – w IS od 1994 roku, mgr socjologii, absolwentka UAM. Wpierw na stanowisku asystenta, obecnie adiunkt (dr nauk humanistycznych w zakresie socjologii – UAM). Prowadzi zajęcia z mikrostruktur społecznych, socjologii rodziny, wstępu do socjologii oraz zajęcia seminaryjne.

Dr **Lech Szczegół** – w IS od 1995 r.; mgr politologii, dr nauk humanistycznych w zakresie politologii (Uniwersytet Warszawski). Prowadzi zajęcia z socjologii polityki i socjologii procesów społecznych oraz zajęcia seminaryjne.

Dr **Beata Trzop** – w IS od 1995 roku; mgr kulturoznawstwa (UAM), dr nauk humanistycznych w zakresie socjologii (Uniwersytet Wrocławski). Prowadzi zajęcia z socjologii kultury.

Dr **Mirosław Zdulski** – w IS od 1996 roku; mgr socjologii, dr nauk humanistycznych z zakresu socjologii (Uniwersytet Łódzki). Prowadzi zajęcia z mezosocjologii oraz psychologii społecznej.

Dr **Jerzy Białas** – w IS od 1997 roku; absolwent UAM, na tej samej uczelni uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych z zakresu socjologii. Prowadzi zajęcia z socjologii kultury i socjologii społeczności lokalnych.

Dr **Jacek Kurzępa** – w IS od 1997 roku; absolwent pedagogiki opiekuńczej WSP im. T. Kotarbińskiego w Zielonej Górze, dr nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki (Uniwersytet im. M. Kopernika w Toruniu). Prowadzi zajęcia z socjologii pogranicza, socjologii młodzieży, patologii społecznej.

Dr **Barbara E. Zagórska** – w IS od 1998 roku, wcześniej pracownik AWF we Wrocławiu; dr nauk humanistycznych w zakresie socjologii (UŚ). Prowadzi zajęcia z socjologii ogólnej i wstępu do socjologii.

Dr **Mariusz Kwiatkowski** – w IS od 1999 roku; mgr pedagogiki i dr nauk humanistycznych w zakresie socjologii (Katolicki Uniwersytet Lubelski). Prowadzi zajęcia z socjologii religii, socjologii edukacji i zajęcia seminaryjne.

Dr **Szymon Krzyżaniak** – w IS od 2000 roku; mgr socjologii, dr filozofii (UAM). Prowadzi zajęcia z historii myśli socjologicznej.

Dr **Bolesław Suchocki** – w IS od 2000 roku; absolwent UAM, dr nauk humanistycznych w zakresie socjologii (UAM). Prowadzi zajęcia z metodologii i statystyki.

Dr **Dorota Angutek** – w IS od 2002 roku; mgr etnografii, dr nauk humanistycznych z zakresu nauk o komunikacji (UAM). Prowadzi zajęcia z antropologii kulturowej i teorii komunikacji.

Dr **Katarzyna Szafer** – w IS od 2002 roku; mgr historii, dr nauk humanistycznych w zakresie socjologii (Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu). Prowadzi zajęcia z historii myśli socjologicznej.

Mgr **Martyna Roszkowska** – w IS od 1995 roku; absolwentka zielonogórskiej pedagogiki, otwarty przewód doktorski na UMCS. Prowadzi ćwiczenia z socjologii wychowania i socjologii edukacji.

Mgr **Dorota Bazuń** – w IS od 1997 roku; mgr filozofii (Katolicki Uniwersytet Lubelski). Prowadzi zajęcia z filozofii społecznej, współczesnych teorii socjologicznych, historii myśli socjologicznej.

Mgr **Iwona Kaczmarek-Murzyniec** – w IS od 1997 roku; mgr socjologii (Uniwersytet Wrocławski). Prowadzi ćwiczenia z historii myśli socjologicznej.

Mgr **Dominika Motak** – w IS w latach 1998–1999; absolwentka UJ. Prowadziła ćwiczenia z socjologii religii.

Mgr **Agnieszka Szafrńska** – w IS w latach 1998–2000; absolwentka zielonogórskiej pedagogiki. Prowadziła zajęcia z socjologii instytucji i organizacji.

Mgr **Magdalena Pokrzyńska** – w IS od 1999 roku; mgr etnologii (Uniwersytet Wrocławski), otwarty przewód doktorski na UMCS. Prowadzi zajęcia z socjologii religii i antropologii kulturowej, mezosocjologii i socjologii społeczności lokalnych.

Mgr **Joanna Frątczak-Muller** – w IS od 2000 roku; mgr socjologii, pierwsza absolwentka zielonogórskiej socjologii zatrudniona w rodzimym Instytucie. Prowadzi ćwiczenia z socjologii instytucji i organizacji.

Mgr **Izabela Kaźmierczak-Kałużna** – w IS od 2000 roku; mgr socjologii (WSP im. T. Kotarbińskiego w Zielonej Górze). Prowadzi zajęcia z socjologii procesów społecznych, mikrostruktur i samorządu terytorialnego.

Mgr **Agnieszka Lemiszowska** – w IS od 2000 roku, mgr socjologii (WSP im. T. Kotarbińskiego w Zielonej Górze). Prowadzi zajęcia z historii myśli socjologicznej.

Mgr **Aleksandra Jawornicka** – w IS od 2002 roku; mgr socjologii (Uniwersytet Wrocławski). Prowadzi zajęcia z demografii i socjologii pogranicza.

Mgr **Anna Pigłowska** – w IS od 2003 roku; absolwentka AWF im. E. Piaseckiego w Poznaniu (Wydział Turystyki i Rekreacji), otwarty przewód doktorski na UMCS. Prowadzi zajęcia z ekonomii, kierowania zasobami ludzkimi oraz socjologicznych podstaw negocjacji.

Mgr **Janina Lewandowska** – w latach 1994–1997 kierowała sekretariatem IS.

Mgr **Agata Szymandera** – od 1997 roku kieruje sekretariatem IS.

Z IS współpracowali również pracownicy samodzielni zatrudnieni w innych jednostkach organizacyjnych uczelni. Zajęcia prowadzili dla studentów socjologii m.in.: prof. prof. K. Darczewska-Adamus, C. P. Dutka, M. Fic, M. Gulczyński, E. Hajduk, K. Jodkowski, P. Karpińczyk, L. Kiejzik, L. Koćwin, D. Markowska, J. Stankiewicz. Żywe związki z IS utrzymuje dr E. Narkiewicz-Niedbalec – obecny prezes zielonogórskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Socjologicznego. Obecnie z IS związanych jest troje doktorantów Wydziału Nauk Humanistycznych UZ, absolwentów IS: mgr A. Kinal, mgr A. Mielczarek, mgr D. Szaban.

Ważną postacią w historii IS był prof. dr hab. Władysław Kwaśniewicz. Od samego początku kształtowania się placówki był jej „dobrą duszą”, zarówno wspierając socjologię zielonogórską zyczącymi zachętami, jak i orędując w różnych gremiach na jej rzecz. Parokrotnie przyjeżdżając gościnnie wygłaszał wykłady dla pracowników uczelni w Zielonej Górze i studentów

różnych kierunków. W roku akademickim 1998/99 zatrudniony był w Zakładzie Socjologii Organizacji IS, prowadził zajęcia seminaryjne. Uonorowany przez Rektora WSP medalem im. Tadeusza Kotarbińskiego.

Działalność naukowo-badawcza, struktura IS

W pierwszych latach w IS kształtowały się wiodące kierunki badań. W roku 1995 Ryszard Dyoniziak określił obszar, w ramach którego w najbliższej przyszłości miała się rozwijać placówka: „problematyka wyzwań współczesności w zakresie kultury, uczestnictwo we wspólnocie europejskiej, rozwój samorządności lokalnej i społeczne problemy pogranicza”³.

Instytut Socjologii funkcjonuje w ramach Wydziału Nauk Pedagogicznych i Społecznych. W latach 1994–1996 funkcję dyrektora piastował Ryszard Dyoniziak, a jego zastępcą był Franciszek Pastwa. W latach 1996–2004 stanowisko dyrektora IS piastował Leszek Gołdyka. Jego zastępcą została Maria Zielińska, która pełniła tę funkcję do roku 2002, kiedy to stanowisko powierzono Krzysztofowi Lisowskiemu. W latach 1997–2002 istniało także stanowisko zastępcy dyrektora ds. badań naukowych; piastowała je Irena Machaj, ale na skutek reorganizacji uczelni zostało ono zlikwidowane.

Na strukturę Instytutu składają się zakłady, w ramach których prowadzona jest działalność naukowo-badawcza oraz następuje specjalizacja działań dydaktycznych. Obecnie w obrębie IS funkcjonuje pięć zakładów.

Najstarszy zakład w IS, **Zakład Socjologii Wychowania i Rodziny**, kierowany przez wiele lat przez Franciszka Pastwę, podejmował problematykę przemian środowiska wychowawczego. W ramach tej problematyki koncentrował się na zagadnieniach agresji wśród młodzieży, funkcji opiekuńczo-zabezpieczającej rodziny, karier zawodowych i życiowych absolwentów, przemian środowiska wychowawczego w okresie transformacji, przemian współczesnej rodziny polskiej, sytuacji wychowawczej w rodzinach niepełnych, jakości życia kobiet zamężnych w Polsce. Specyfiką badań tego zakładu jest osadzenie wymienionej problematyki w kontekście procesów zachodzących na pograniczu polsko-niemieckim. Po przejściu F. Pastwy na emeryturę w roku 2003 kierowanie Zakładem powierzono Annie Wachowiak. Pracownikami Zakładu są: Żywia Leszkowicz-Baczyńska, Joanna Frątczak-Muller, Martyna Roszkowska.

Zakład Socjologii Ogólnej powstał jesienią 1995 roku. Kierował nim Ryszard Dyoniziak – od powołania Zakładu aż do momentu odejścia na

³R. Dyoniziak, Sprawozdanie z działalności Instytutu Socjologii w roku 1995.

emeryturę w roku 1999. Następnym kierownikiem została Renata Suchocka, która piastowała swoje stanowisko do roku 2003. Obecnie Zakład kierowany jest przez Leszka Gołdykę. Pracownikami Zakładu są: Dorota Angutek, Lech Szczegóła, Barbara E. Zagórska, Agnieszka Lemiszowska, Beata Trzop. W ramach Zakładu Socjologii Ogólnej realizowane były między innymi następujące tematy badawcze: informacje i opinie o Polsce i Polakach w wydawnictwach encyklopedycznych na Zachodzie; treści europejskie w nauczaniu studentów we Francji, w Niemczech oraz w Polsce; społeczne uwarunkowania postaw wobec innych; stereotypy etniczne; kultura polityczna; postawy polityczne młodzieży; problematyka badań nad stereotypami narodowymi; klasa średnia w sferze usług; sportowcy jako kategoria struktury społeczeństwa; zachowania ekonomiczne Polaków; prywatyzacja i urynkowienie – czynniki przemian w kulturze fizycznej; typ kultury popularnej upowszechniany w czasopiśmie kobiecym w Polsce. Za charakterystyczną dla tego zakładu uznać można problematykę związaną z socjologicznymi konsekwencjami wchodzenia Polski w struktury europejskie.

Zakład Socjologii Zbiorowości Terytorialnych został utworzony w roku akademickim 1996. Jego pierwszym kierownikiem został Jerzy Leszkowicz-Baczyński. W 1997 roku stanowisko to objęła Irena Machaj, która do dziś kieruje pracami zespołu. Pracownikami Zakładu są: Jerzy Białas, Jacek Kurzępa, Mirosław Zdulski, Izabela Kaźmierczak-Kałużna i Magdalena Pokrzyńska. Uwaga pracowników skupionych w Zakładzie Zbiorowości Terytorialnych od początku koncentrowała się na problematyce przemian społeczności lokalnych pogranicza polsko-niemieckiego i polsko-czeskiego, będącej specyfiką przedmiotu badań tego zakładu (w listopadzie 1997 r. zakład podjął badania statutowe na temat tendencji rozwojowych instytucji społecznych na obszarach przygranicznych Polski Zachodniej). Zespół skupiony w ramach Zakładu podejmował następujące tematy badawcze: strukturalne przemiany zbiorowości terytorialnych, rozwój lokalny i jego uwarunkowania; społeczne mechanizmy wytwarzania i funkcjonowania mikrostruktur społecznych; semiotyczny aspekt pozycji ekologicznej; kompetencje współczesnego nauczyciela w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania zjawiskom patologicznym w wychowaniu; tożsamość młodzieży w sytuacji pogranicza; młodzież pogranicza – nowe formy zaradności; współpraca gmin na pograniczu polsko-czeskim; funkcjonowanie instytucji totalnych w ładzie monocentrycznym. Zakład ten intensywnie poszukiwał kontaktów naukowych z socjologami z innych ośrodków naukowych w Polsce. Z inicjatywy pracowników tego zakładu wygłaszali wykłady znani specjaliści (m.in. prof. dr hab. Zbigniew Woźniak, dr hab. Grażyna Bartkowiak, prof. dr hab.

Kazimierz W. Frieske, dr hab. Paweł Starosta, dr hab. Józef Baniak, prof. dr hab. Zbigniew Tyszka).

Zakład Socjologii Wiedzy powołano do życia w roku akademickim 1997/98. Jego kierownikiem przez pierwsze lata był Tadeusz Alek-Kowalski. Od 2001 roku zespołem kieruje Mirosław Chałubiński. Obecnie członkami zespołu są: Szymon Krzyżaniak, Katarzyna Szafer, Dorota Bazuń, Iwona Kaczmarek-Murzyniec. Do głównych zadań Zakładu należy organizowanie zajęć dydaktycznych w zakresie genezy i rozwoju myśli oraz teorii socjologicznej, uwarunkowań teoretycznych i strukturalnych koncepcji socjologicznych, ich języka, programów i wartości poznawczych, związków wiedzy, kultury i cywilizacji, nauki i techniki, socjologii i innych dziedzin nauki. W Zakładzie podejmuje się problematykę kulturowo-cywilizacyjnych aspektów przemian myśli społecznej i nauki – miejsce wiedzy i nauki w społecznym świecie wartości, myślenia i działania; czynniki określające genezę i rozwój nauki, jej form i funkcji; cywilizacja śródziemnomorska/zachodnia.

W tym samym roku, co Zakład Socjologii Wiedzy, powstał **Zakład Socjologii Organizacji**. Kierownictwo jego spoczęło w rękach Leszka Gołdyki. W roku 2003 funkcję tę przejął Jan Sikora i pełni ją do dziś. Pracownikami Zakładu są: Mariusz Kwiatkowski, Aleksandra Jawornicka, Anna Pięłowska. Zespół pracowników Zakładu skoncentrował się na badaniu zachowań ekonomicznych Polaków, a zwłaszcza na analizie zachowań ekonomicznych młodzieży. Przedmiotem badań pracowników Zakładu były następujące tematy: teoria grup odniesienia; socjologiczny aspekt transgraniczności; zachowania ekonomiczne młodzieży. Na zebraniach naukowych zorganizowanych przez Zakład Socjologii Organizacji wykłady wygłaszali tacy specjaliści, jak: prof. dr hab. Władysław Kwaśniewicz, prof. dr hab. Marek Ziółkowski, prof. dr hab. Antoni Sułek i inni.

Najmłodszym Zakładem w IS jest **Zakład Metodologii Socjologii**, od roku 1998 do 2002 kierowany przez Annę Wachowiak. Nazwa Zakładu jest wynikiem ożywionych dyskusji prowadzonych w ramach Instytutu i Wydziału (konkurencyjnymi nazwami były: Zakład Badań Socjologicznych oraz Zakład Metod i Technik Badań Socjologicznych). Obecnie pracami Zakładu kieruje Jerzy Leszkowicz-Baczyński. Pracownikami Zakładu są: Maria Zielińska, Krzysztof Lisowski, Bolesław Suchocki. Zakład realizuje różnorodne badania. Ich przedmiotem są: rewitalizacja obszarów wiejskich w Polsce, metodologia socjologii rodziny, kultura behawioralna różnych kategorii rodzin wiejskich, jakość życia kobiet zamężnych w Polsce, style życia małżeńsko-rodzinnego w środowisku nowej klasy średniej w Zielonej Górze, cechy społeczno-zawodowe kategorii inteligencji, główne kierunki prze-

obrażeń pozycji społecznej różnych kategorii specjalistów, postawy i wartości inteligencji polskiej, studenci w świetle badań socjologicznych, przemiany świadomości młodzieży szkolnej mieszkającej na pograniczu polsko-niemieckim, subkultury młodzieżowe, kariery zawodowe i życiowe absolwentów uczelni pedagogicznych.

Kształcenie

Studia socjologiczne cieszą się względnie dużym zainteresowaniem kandydatów. W 1995 roku socjologia była jednym z dwóch najbardziej popularnych kierunków studiów WSP w Zielonej Górze. W 1997 roku w IS uruchomiono studia w trybie zaocznym.

Przez dziesięć lat działalności Instytutu studentami socjologii było 1484 osób (w tym 526 studentów studiujących w trybie dziennym oraz 958 w trybie zaocznym). Studentami zielonogórskiej socjologii są w głównej mierze mieszkańcy regionu; 25,02% ogólnej ich liczby stanowią mieszkańcy Zielonej Góry. Inne miejscowości, z których wywodzi się znaczna część studentów socjologii w Zielonej Górze, to większe miasta w regionie (patrz aneks). Prawie połowa studiujących pochodziła z mniejszych miejscowości – głównie ze wsi i miasteczek województwa lubuskiego oraz z sąsiadujących z nim powiatów województw dolnośląskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego. W przypadku studiów zaocznych ten zasięg jest szerszy i obejmuje inne miasta wojewódzkie (np. Wrocław, Poznań). Pojedyncze przypadki to studenci spoza obszaru Polski Zachodniej.

W pierwszych latach funkcjonowania kierunku rekrutacja następowała poprzez egzaminy wstępne z języka polskiego (pisemny i ustny – niezawierający pytań gramatycznych, uwzględniający problematykę socjologiczną) oraz pisemny z języka obcego. Od 1998 roku kandydaci na studia dzienne zdają egzamin pisemny z języka polskiego i obcego oraz egzamin ustny z wiedzy o społeczeństwie. Na studia zaoczne kryterium przyjęć jest limit miejsc.

Instytut sukcesywnie rozbudowuje bazę biblioteczną dla studentów. Dydaktycy modyfikują programy nauczania poszczególnych przedmiotów, tak by włączone w nie były najnowsze idee i osiągnięcia z danego zakresu. Czynione są starania, by wiedza była poszerzona o dokonania nauk pokrewnych socjologii oraz by absolwenci wyposażeni byli w pewne umiejętności praktyczne pomagające im po studiach zaistnieć na rynku pracy.

W 1996 roku ważna i pilna stała się sprawa zmiany w planie studiów socjologicznych. Najstarszy rocznik studentów był już na trzecim roku. IS w październiku 1996 roku wniosł o eliminację licencjatu z programu

kształcenia socjologicznego na studiach dziennych:

Wszystkie polskie uczelnie kształcące socjologów dysponują programami kształcenia pięcioletniego, na poziomie magisterskim. Istniejąca oraz działająca Konferencja Instytutów Socjologii uznała, iż nie da się przygotować socjologów do pełnienia ról zawodowych w cyklu krótszym niż pięcioletni. Utrzymanie licencjatu w programie kształcenia socjologicznego na WSP w Zielonej Górze nie ma merytorycznego uzasadnienia. Licencjat nie jest znany polskiej socjologii, co z pewnością utrudni wchodzenie w role zawodowe osób legitymujących się licencjatem socjologicznym, uniemożliwi im pełną akceptację przez zawodowe środowisko. Utrzymywanie licencjatu narazi nas na krytykę całego środowiska socjologicznego. Instytutowi Socjologii utrudni nawiązywanie kontaktów z poważnymi partnerami⁴.

Instytut Socjologii w Zielonej Górze nie ma w swej historii ani jednego absolwenta na poziomie licencjatu; wszyscy — od pierwszego rocznika studiów — mają magisterium w zakresie socjologii.

W Instytucie Socjologii wdrażany jest elastyczny system kształcenia zgodny ze standardami Unii Europejskiej. Czyni się starania o polepszenie warunków lokalowych oraz zwiększenie dostępności różnego rodzaju pracowni i laboratoriów (głównie komputerowych). Program dydaktyczny poszerza wiedzę o zjawiskach społecznych, procesach wzajemnego oddziaływania ludzi na siebie i efektach tych oddziaływań, mechanizmach funkcjonowania zbiorowości ludzkich (od rodziny poprzez społeczności lokalne i region do narodu i państwa), mechanizmach władzy, powstawania i rozpadu struktur społecznych, zjawiskach patologii, marginalizacji życia, dezorganizacji społecznej itp.

Obok podstawowych zajęć dydaktycznych Instytut jest miejscem, gdzie wyzwała się studencka aktywność o mniej lub bardziej zorganizowanym charakterze. Studenci socjologii są przedstawicielami uczelni w różnych instytucjach studenckich tak uniwersyteckich (np. samorząd studencki), jak i ponaduczelnianych (np. Europejskie Forum Studentów AEGEE), są aktywnymi uczestnikami zielonogórskiego ruchu studenckiego (np. biorą udział w działalności kabaretowej, z którą zielonogórcy studenci kojarzeni są w Polsce od lat), są członkami rozmaitych zrzeszeń młodzieżowych.

Specjalne miejsce wśród tych kierunków aktywności studenckiej przypada działalności koła naukowego. Założone przed laty przez R. Dyonizianka, miało swe lepsze i gorsze lata. Obecnie — po okresie uśpienia — znów staje się dla studentów atrakcyjną formą poszerzania wiedzy i umiejętności przy jednoczesnym ich wykorzystywaniu. Działania koła mają charakter zarówno naukowo-badawczy (np. socjologiczny DKF lub przygotowywane

⁴Pismo dyrektora IS Leszka Gołdyki z 22.10.1996 do Rady Wydziału Pedagogicznego.

letnie badania terenowe), jak i popularyzatorski (np. wieczór autorski poety i rzeźbiarza polskiego pochodzenia z Bukowiny Rumuńskiej, w którym to spotkaniu wzięły udział osoby pochodzące z Bukowiny, a mieszkające dziś w woj. lubuskim). Kołem opiekują się A. Kinal i A. Mielczarek.

Najważniejsze osiągnięcia oraz perspektywy na przyszłość

Instytut jest miejscem rozwoju również dla pracowników. W ciągu dekady sześcioro asystentów zamknęło przewody doktorskie na różnych uniwersytetach polskich i obroniło napisane przez siebie prace. Kolejni asystenci pod opieką samodzielnych pracowników naukowych Instytutu przygotowują swe dysertacje; cztery osoby są w trakcie pisania prac doktorskich pod opieką samodzielnych pracowników naukowych IS, mają otwarte przewody (na Uniwersytecie Wrocławskim i Uniwersytecie im. M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie). Czworo adiunktów przygotowuje swe rozprawy habilitacyjne.

Dorobkiem IS jest 487 publikacji różnego rodzaju, które powstały w Instytucie od 1994 roku. Składają się na tę liczbę: monografie i skrypty (36)⁵, rozdziały w wydawnictwach zwartych (240), artykuły w czasopismach (66), referaty konferencyjne (63), redakcje naukowe prac zbiorowych (20), raporty i recenzje (22).

IS w swej dziesięcioletniej historii zorganizował (lub brał udział w organizacji) osiem konferencji o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym. Najistotniejsze osiągnięcie, z jakim Instytut jest kojarzony, to organizacja cyklu konferencji pt. „Transgraniczność w perspektywie socjologicznej”. Pierwotnie ogólnopolska ich formuła rozrosła się po latach (kolejne edycje cyklu: 1996, 1998, 2000, 2002) do rangi spotkań o charakterze międzynarodowym (udział specjalistów z Litwy, Niemiec, Norwegii, Rosji, Ukrainy). Konferencje finansowane były m.in. ze środków KBN oraz przy wsparciu wielu instytucji i przedsiębiorstw. Celem tych spotkań jest wymiana poglądów teoretyków, badaczy i ekspertów zajmujących się zjawiskami społeczno-

⁵Np. J. Leszkowicz-Baczyński, *Inteligencja na rozdrożu: młodzi specjaliści na progu zmiany systemowej*, Zielona Góra 1997; J. Kurzępa, *Młodzież pogranicza – Juma*, Zielona Góra 1998; R. Suchocka, *Jaka Europa? Regionalizacja a integracja*, Poznań 1998; M. Kwiatkowski, *Człowiek sukcesu ekonomicznego jako wzór osobowy w pierwszych latach transformacji systemowej w Polsce. Studium z socjologii moralności*, Zielona Góra 2000; Ż. Leszkowicz-Baczyńska, I. Machaj, M. Zdulski, *Zielona Góra. Socjologiczne studium miasta i jego mieszkańców*, Kraków 2001; D. Angutek, *Magiczne źródło filozofii greckiej*, Bydgoszcz 2003; M. Chałubiński, *Niepokoje i afirmacje Ericha Fromma*, Poznań 2000; S. Krzyżaniak, *Jednostka, wspólnota, społeczeństwo: dyskusje wokół współczesnego uporządkowania społecznego*, Zielona Góra 2003; B. E. Zagórska, *Robotnicy nietypowi początku polskiej transformacji: studium socjologiczne*, Zielona Góra 2003.

kulturowymi zachodzącymi na terenach pogranicza. W skład zagadnień poruszanych na konferencjach wchodzi: teoretyczne i metodologiczne podstawy badań zjawisk transgranicznych, wyniki badań empirycznych prowadzonych na obszarach przygranicznych, specyfika miast i wsi przygranicznych, przeobrażenia świadomości społecznej mieszkańców terenów przygranicznych, relacje między pograniczem a narodem i społeczeństwem, problematyka euroregionów.

Ważnym rezultatem działalności Instytutu jest seria wydawnicza *Transgraniczność w perspektywie socjologicznej* (1997, 1999, 2001, 2003). Monografie ukazujące się w tej serii doceniane są zarówno w kręgach naukowych krajowych i zagranicznych (częste przywołania w literaturze przedmiotu), jak i poza środowiskiem socjologicznym – środowiska regionalne znajdują tu informacje ważne dla praktyki społecznej. Prace spotkały się z dużym zainteresowaniem w środowiskach naukowych i uzyskały wysokie oceny recenzentów. Publikują w nich swe artykuły czołowi polscy socjologowie (np. W. Kwaśniewicz, H. Domański, W. Misiak, Z. Kurcz, M. Golka, A. Sadowski, M. S. Szczepański, A. Sakson, J. Mucha, K. M. Słomczyński, J. Kurczewska, G. Babiński, K. Zagórski, K. Janicka, M. Ciechocińska).

Ponieważ socjologia należy do kierunków, które cieszą się sporym zainteresowaniem studentów, Instytut poszerzył swą ofertę o większą liczbę miejsc na studiach dziennych oraz otworzył studia w cyklu zaocznym. Studentami są głównie osoby z regionu. Od 1994 do końca 2003 roku w Instytucie ukończyło studia i uzyskało magisterium z zakresu socjologii 365 osób.

W ramach Instytutu doskonalone są metody dydaktyczne, rozwijane są nowe kierunki kształcenia. Powstają podręczniki z zakresu socjologii ogólnej⁶, mikrosocjologii⁷, socjologii rodziny⁸, socjologii pracy⁹. Pracownicy Instytutu zajmują się opracowywaniem materiałów i przygotowaniem prac kumulujących wiedzę z doświadczeniem, które mogą stanowić podręczniki i pomoc w nauczaniu – zarówno w kraju, jak i za granicą¹⁰. Problematyka pogranicza (kierunek wynikający m.in. z geograficznego usytuowania Instytutu na obszarze tzw. Ziemi Odzyskanych oraz na terenie przygranicz-

⁶Np. L. Gołdyka, D. Markowska, J. Stankiewicz, *Socjologia: pojęcia, teorie, problemy*, Zielona Góra 2000; J. Sikora, H. Januszek, *Podstawy socjologii*, Poznań 2003.

⁷Np. *Małe struktury społeczne*, red. I. Machaj, Lublin 1998.

⁸Np. A. Wachowiak, *Podstawowe pojęcia i zagadnienia socjologii rodziny*, Poznań 2001; eadem, *Socjologia rodziny: przewodnik do ćwiczeń*, Poznań 1998.

⁹Np. J. Sikora, H. Januszek, *Socjologia pracy*, Poznań 2000.

¹⁰Np. M. Zdulski, *Polskie doświadczenia we współpracy transgranicznej. Realizacja Funduszu Małych Projektów PHARE CBC*; wersja anglojęzyczna: *Polish experience in cross-border cooperation. Implementation of the Small Projects Fund PHARE CBC*.

nym) staje się powoli specjalnością naukową Instytutu. Wieloletnie działania naukowo-badawcze dają podstawy do kształcenia studentów w tym właśnie kierunku (socjologia pogranicza), stają się również dobrą przesłanką do podejmowania na tym polu przedsięwzięć interdyscyplinarnych i międzynarodowych oraz do tworzenia studiów międzywydziałowych. Instytut Socjologii kompletuje materiały i źródła oraz literaturę dokumentującą procesy społeczne zachodzące na obszarach przygranicznych, zwłaszcza na obszarze pogranicza polsko-niemieckiego.

Pracownicy Instytutu Socjologii przygotowują ekspertyzy i pełnią funkcje doradcze oraz konsultacyjne. Są proszeni o komentarze w ważnych sprawach społecznych¹¹, pełnią funkcje eksperckie w różnego rodzaju instytucjach¹².

Pracownicy IS zasiadają w różnych gremiach opiniotwórczych; są członkami ważnych instytucji naukowo-badawczych (Leszek Gołdyka – Komitet Socjologii PAN, członek Rady Lubuskiego Towarzystwa Naukowego, Mirosław Chałubiński – Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych, członek Instytutu Spraw Międzynarodowych, Jerzy Leszkowicz-Baczyński – pierwszy prezes zielonogórskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Socjologicznego), wchodzi w skład kolegiów redakcyjnych wydawnictw specjalistycznych („Rocznik Lubuski”, „Humanizacja Pracy”, „Colloquia Communia”, „Pogranicze”, „Studia Społeczne”, „Roczniki Naukowe Muzeum Rozwoju Wsi i Rolnictwa w Szreniawie”). Są również członkami rozmaitych zrzeszeń, zarówno typu naukowego, jak i o charakterze paronaukowym, popularyzując i stosując wiedzę socjologiczną w regionie i poza nim. Są członkami oddziałów zielonogórskich Polskiego Towarzystwa Socjologicznego i Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego, International Federation for Home Economics, Lubuskiego Towarzystwa Naukowego, Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego, Stowarzyszenia Autorów i Wydawnictw Naukowych „Universitas”, Stowarzyszenia Naukowego „Disputaciones Academicæ” przy Uniwersytecie Jagiellońskim,

¹¹Np. dr Żyvia Leszkowicz-Baczyńska przygotowała w 1996 r. raport pt. „Sytuacja społeczna młodzieży (uczniów szkół podstawowych i średnich) w Zielonej Górze”; prof. dr hab. Leszek Gołdyka i dr Maria Zielińska byli w 1997 r. konsultantami naukowymi raportu pt. „Instytucje oświaty w Zielonej Górze – stan i perspektywy rozwoju”. Pracownicy Instytutu Socjologii przygotowują się do pełnienia funkcji konsultantów strategii rozwoju gmin województwa zielonogórskiego.

¹²Np. dr Mirosław Zdulski – stały współpracownik i konsultant Euroregionu Neise-Nisa-Nysa; dr Jacek Kurzępa – ekspert powołany przez Ministra Edukacji i Sportu ds. narodowego programu dotyczącego młodzieży; ekspert Rady Europy w Strasburgu w zespole ds. młodzieży; konsultant KWP Policji w Gorzowie ds. programów profilaktycznych; przewodniczący Stowarzyszenia „Misja dworcowa” (Wrocław–Poznań) mającego na celu wyprowadzanie dzieci i kobiet z procederu prostytutki i ulicy.

Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Towarzystwa im. F. Znanieckiego, Polskiego Towarzystwa Uniwersalizmu.

W kształtowaniu wizerunku Instytutu ważną rolę odgrywa również współpraca z instytucjami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą. Wymienić tu należy związki IS UZ z takimi placówkami w Polsce, jak Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej, Instytut Filozofii i Socjologii PAN, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Szczeciński; Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Łódzki, Katolicki Uniwersytet Lubelski. Pracownicy Instytutu podejmują naukową współpracę międzynarodową z placówkami w Kanadzie, USA, Rosji, Ukrainie, Niemczech, Bułgarii, Holandii.

Pracownicy IS są laureatami licznych nagród. Do najważniejszych zaliczyć można: nagrodę im. S. Ossowskiego za 1999 rok przyznaną przez Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Socjologicznego Lechowi Szczegółe za książkę *Między mistyfikacją a nieświadomością*, nagrodę naukową Prezydenta Miasta Zielona Góra za rok 1997 dla Leszka Gołdyki, Jerzego Leszkowicza-Baczyńskiego, Lecha Szczegóły i Marii Zielińskiej za książkę pt. *Transgraniczność w perspektywie socjologicznej*, liczne nagrody Rektora WSP w Zielonej Górze i Rektora UZ za osiągnięcia naukowe i dydaktyczne dla różnych pracowników IS, wyróżnienia przyznawane przez czasopisma oraz nagrody przyznawane przez studentów. W roku 2002/2003 dyrektor Instytutu nagrodzony został za serię *Transgraniczność...* przez redakcję czasopisma gospodarczego „Puls”.

Wydaje się, że u progu drugiej dekady swego istnienia Instytut stoi w obliczu przełomu. Dotychczasowy prężny jego rozwój w ramach struktur WSP załamał się w roku 2000 wraz z reorganizacją uczelni. Do przeszłości niestety należy zrównoważona struktura zatrudnienia, którą udało się dyrekcji uzyskać w latach 1997–2001 (por. tab. 1 – aneks). Pierwsze lata funkcjonowania w ramach UZ okazały się okresem bardzo trudnym, co może mieć decydujące znaczenie dla dalszych losów Instytutu. Miejmy nadzieję, że chwila obecna jest „trudnym momentem przejściowym”, koniecznym punktem wyjścia dla reorganizacji całego środowiska socjologicznego w Zielonej Górze.

ANEKS

Tabela 1

Dynamika zatrudnienia w Instytucie Socjologii UZ w latach 1994–2004

Kategoria pracowników	1994 XII	1995 XII	1996 XII	1997 XII	1998 XII	1999 XII	2000 VII	2001 VII	2002	2003
Z tytułem profesora	1	1	1	2	2	2	2	1	—	—
Ze stopniem dra hab. na stanowisku prof. nadzw.	1	1	2	3	4	4	4	5	7	5
Adiunkt ze stopniem dra	1	3	4	7	8	8	9	10	14	16
Starszy wykładowca ze stopniem mgra	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—
Asystent ze stopniem mgra	5	4	3	5	6	6	6	6	9	9
Razem	8	9	11	17	20	21	22	22	30	30

Tabela 2a

Studenci socjologii na poszczególnych latach – studia dzienne

Rok studiów	Liczba studiujących									
	XII 1994	XII 1995	XII 1996	XII 1996	XII 1998	XII 1999	XII 2000	XII 2001	XII 2002	XII 2003
I-V	46	87	116	159	201	220	227	263	287	306
I	46	47	39	39	43	50	45	71	72	74
II	—	40	41	43	43	46	54	48	72	65
III	—	—	36	41	40	45	44	55	44	68
IV	—	—	—	36	39	41	44	43	54	45
V	—	—	—	—	36	38	40	46	46	54
Absolwenci	—	—	—	—	—	36	36	33	44	49

Tabela 2b

Studenci socjologii na poszczególnych latach – studia zaoczne

Rok studiów	Liczba studiujących						
	XII 1997	XII 1998	XII 1999	XII 2000	XII 2001	XII 2002	XII 2003
I-V	132	235	312	392	508	537	510
I	132	131	121	111	153	166	144
II	—	104	89	96	91	124	104
III	—	—	102	86	91	82	106
IV	—	—	—	99	80	87	73
V	—	—	—	—	93	78	83
Absolwenci	—	—	—	—	—	91	76

**Zestawienie statystyczne proveniencji regionalnej studentów IS
w latach 1994–2002**

Lista miejscowości, z których wywodzili się studenci zielonogórskiej socjologii
(znalazły się tu tylko te miejscowości, z których co najmniej pięć osób studiuje w IS).

Studia dzienne (ogólna liczba: 526)		Studia zaoczne (ogólna liczba: 958)	
Miejscowość	Odsetek studujących	Miejscowość	Odsetek studujących
Zielona Góra	35,04	Zielona Góra	17,03
Głogów	3,37	Żary	5,21
Legnica	2,38	Nowa Sól	4,26
Żary	2,38	Bogatynia	3,79
Bolesławiec	2,17	Krosno Odrzańskie	3,79
Nowa Sól	2,17	Głogów	3,63
Sulechów	2,17	Żagań	3,31
Zgorzelec	2,17	Świebodzin	2,68
Leszno	1,78	Zgorzelec	2,52
Gorzów Wlkp.	1,39	Legnica	2,21
Międzyrzecz	1,19	Polkowice	2,05
Nowogród Bobrzański	1,19	Gubin	1,89
Chojnów	0,99	Gorzów Wlkp.	1,42
Skwierzyna	0,99	Lubin	1,26
		Lubsko	1,26
		Koźuchów	1,10
		Szprotawa	1,10
		Jawor	0,95
		Międzyrzecz	0,95
		Sulechów	0,95
		Jelenia Góra	0,79
		Nowogród Bobrzański	0,79
		Sulęcín	0,79